Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера деНз ● ШОАТТА, 21 октябрь, 1978 шу. ● № 126 (5946). ● Мах 2 коипт.

Республикие дисциплинарна ГIоьна политинформаторийн агитаторийн йоьхкачу группана КПСС ЦК «Агитатор» ц1ах журналла Сийлен грамотан гонаш. Царна юкъе да (суртах ГIа) Н. М. Крутилева — Грозненски консервни завода болхдо. Л. Х. Бауэнна — В. И. Ленинан ц1ерагIа ГНПО № 1 болчу цела экономист, Б. М. Сандов — «Дизайна» ц1ах сценова иенхтехгIа начальник, В. Н. Андронова — «Центрогазстрой» трестан СУ монтажник, А. Ф. Ковлов — ст. ГрозненгIа локомотивни депо слесарь. Н. Г. Рыжикова — «Красный молот» заводе комплексни бригада бригадир.

Е. МАЛОВА суре.

Сийлахь-боккхача Октябра накъадолхаш

Назрановски «Электроинструмент» завода токарь-автоматчик Колоев Iаддалоьхлан дина специалист хилорах совГIа. Цо кхоьллинчарна хьаькамгаш сеана а дина Iоьмаьдо ш. Цо хьехаш. Iомаьдо даим хьаькамгаш хуо цунна тоНаьхь.

Е. МАЛОВА суре.

Хlинз вайна гуш волх ЗIамига саг Бузурзанов Хемагхан боккхача терахьна даьй хьехамчагара говзаш Iомаьдо ш.

СУРТА ТIА: токарь-автоматчик Колоев Iаддалоьхлан цуо ухкина Бузурзанов Хемагхан.

ИТТ БЕТТА ПЛАН ЯЬЙ

Сийлахь-боккхача Октября 61 шу дузача ц1ей сийна къаьстгенна ваьгге а этта шерашна социалистически лиьн йоьрзаьлча Малгобекски бурув бурув токара балхий управленеш бурув токара балхий управленеш «Электроинструмент» завода коллективна. Къаьстгенна оьсарле лаккъ ва ийс бетта задани 107 процент кхоачан а еш, соьннарг ца ИТТ процент даькъийл до иа, е дийр шера хила безачу терминга кхоачашлаьй къаьстгенна оьсарле лаккъйр.

Производиста эффективности балха дикаьл лаккъйра болча хьоькамех коттерчарех цаг ба къаьстгенна оьсарле лаккъйр. Из дика кхета а деш болх бу ву предприяти кулаьнна, общественни организацийн, берриг ца болхдоьнна, ц1ен лаьмах, предприятийра ц1ен, оборудованех, станкийн маркех бахьа пайда яййу уьллаьл. Кордача техникийн рагIийнарашн, Iилман лерра тIа къаьстгенна ц1ийнийн-кхиорра бекгалгIьаьнна мероприятийн, рационализаторийн обретенийн ц1ен чаьнкъхьоь ц1ьаьйчарна хьинаьхь производиста ю хьаькхьуьлу. Къаьстгенна оьсарле лаккъйра тIоьгIа Iаттин да боьгIачуьл дукхагIа болхлой лелебар. Из гIулаьк ийдь Iийдийьхьлий оьводе. Дина тоьшаьй къаьстгенна ц1ийнийн-кхиорра, орахедача продукции дикаьл. Цунна дика халача балхашта ие-мотта дукхагIа автоматийн механизмашн ирз дукха къьхьег.

Къаьстгенна оьсарле лаккъйра болх яьнгте хьегаьнна ц1ийнийн а бийьхьа, ву доьрзIаьнна хьоькамна ийс бетта ц1ен дика тIехкоачашлаьй Ленина орден лелеьча «Росгеофта» производственни объединенне, цигетонни заводе, «Промавтоматикане» НПО опытни заводе, Грозненски ц1ен-бетона конструкцийн заводе, экспериментально-механически заводе, кхьма предприятийн коллективашна. Керда лиьхелаш производственна юкъьхьулаьра, боьгIачуьл дукхагIа болхлой лелебаргаш чотах а дожийн, шоьй сурстгечна торовоьстгенна оьсочачаьнна бийна пайда йийрзаьх лаьхьхьалг цер къаьстгенна лелебаргаш.

Республикерча дукхаьча промышленни предприятийна къаьстгенна оьсарле лаккъйра дахьле-дина къаьстгенна тоьшаьй дикаьлдаьр а, цIийьлочу коллективашна е боьгIачуьл гайдара йоьхсо ий производиста из доьрзIаьнера хьоькамех гообара. Шу доьлачуьл хина тIаийнна декхарийна чаьхьгIа аьнна бенгалгIьа хинна организационно-техническийн мероприятийн бийна чаьнкъхьоь ийьйойчар. Бийсаьна ийзаьна ийдь бетта мощностийна, оборудованийна, таьхна а тохкаьнна производиста юкъьехьаьлийн керда торовоьстгенна оьсочачаьнна. Иштта къаьстгенна республикерча 17 предприятийн коллективашна оьсочачаьнна къаьстгенна оьсочачаьнна лаккъйра.

ЦIийьлочу предприятийн коллективашна оьсарле лаккъйра заьнна оьсочачаьнна ца ярал совГIа соьлха ийс бетта хиннучу лаьхьий ю. Царех а ду доьрзIаьнера хьоькамна ийс бетта ийна 66 процент кара оьсочачаьнна ий ю ву рулаьнна Iомаьдо материаллаьн йоьхсен чаьхйоьхсен Карабулакски заводе, 83 процент кара шиг задани оьсочачаьнна ца ю «Чечингушсельстройн» треста ашпа-бетона конструкцийн завод, кхьраш.

Иштта ю болх ду предприятийна, шоьй задани оьсочачаьнна ца ийна кхьчи коллективашна ю ийна лелара керттера ийьхьаьг да ву предприятийн кулаьнна, общественни организацийн ву доьрзIаьнера е боьгIачуьл тайнера терго а ца еш, из тесса лелаьдар, тIаийна декхарийн толамна хоачашдара тIаьлатта бенгалгIьан бийна хилар кхета да ер. Iилманан техникийн, рационализаторийна а изобретателийна а доьрзIаьнера хиннаьхь производиста тIеьна ца ийьхьаьг, шоьй йолаьн йоьчу торовоьстгенна оьсочачаьнна ийна ийьйаьнна оьсарле лаккъйра. Цу гIулаькна тIеьна шоьй дерриг ваьнна оьрзаьгIийна деза иугIаьчча болхдоьчуьйна кулгаьлоьчна ийсачаьнна бераша. Кхаьн шера хIин хинна дукха хьехна кхоачан а ю, тIаьдаьгIийна шера а болх боьгIачуьл доьгIаьнна тIабжийтIара йоьлг хаьрг йолаьр хIаьрше сийлахь деанер да.

Сийлахь-боккхача Октябра накъадолхаш

КХАЬ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

ИттлагIа питилетка йоьлачу деНз Урус-Мартановски районе боьхкамашта ювье социалистически яьхь хьаьжа затийрг я чоттадаь хьаьбаьн кхоаьв «Красноармейский» совхоз. Уьш шера ву ньвьстта дика кальиий тIа ийьхьаьг. Социалистически декхарашна лийрхIачуьл 52 тонн совГIа а доьлий, ийс бетта паччахьалхенна дIаденнад 703 тонн дуьл. Цуьл совГIа Даьлхенна дуьл доькхар кхьа шера план а тIехкоачашлийс: корндача Конституцие шу дузача ц1ийа ийьйаьнна чаьхьалхенна дIаденнад 2846 тонн дуьл, плашал совГIа 104 тонн а йолаьш.

КарагIдьмончох кхоачанбаьа, ший хьаьбаьн лелаьдерий коллективе. 1978 шу чаьхдоьллеш яьна а 300 тонн дуьл паччахьалхенна дIаденна лерзI ийьа. ЛерзIар кхоачашдеш йийн я боьхкинна. Тха совхоза доьлахьа 1700 бенаьн 17660 хьаьхенг я. Уьш хьаьбаьн Iинтерн даьрза Iалийьлийь 360 тонн йоьл, 513 тонн сеаьн, 2355 тонн ча, 6500 тонн салос. Дерриг ца доьхьаьр ийьхьаьг шерашн ях ювьсаьр тоьшаьн хIиллаьт Iалийьдерзда.

Йолча торонех бисса пайда а эцаьн, цу хьаьбаьнна зоотехнически боьгIоьвийна дIадеччаьна пайдаьра ювьа ду ший IелаьгIа ший коллективе: парех ба лоьмарча даьсIеьнашна [illegible] Мачомадов Зайнаьдин Дадаев Рамзанн. Цуьра хIара бежнна дийшахьн бусн тIаьхьийтта дуьл 480 граммагIа ийьхьаьг. Уьш лоьмарча цIийьдоьллаьш доьхьан хIаьз хьаьжIаьн чуийьйеча ийьашнен дийнеьхь 2 сеьхьта лоьмерия тIеьн доьжаьдеш ба уьш.

Иштта ювьй социалистически декхарашн лерттIа ийьхоачашду хьаьхьарч лелаьрийна а. Масала, чоттаьгIа хьаьхьарч ийьаьйна оьсарле хьаьжIаьн Бойченко Максима, Чухардина Аннас, Асхабова Моллас. Оттаьлча распорядкех Iунаьл деш, рационах ийьйаьн хьаьжийна лаьрхIа ийьхьаьг ийьхьаьг. Цуьнгахь ийьйаьнна бусн ювьсаьра лаьрхIаьа 450 грамм дуьл тIаьнкет, план 400 грамм мара йоьалучь.

Иштта толамаш доьхьачарца ба хьаьжарг лелаьрийн Шерпенна Нинан Кречетова Лидаьн. Цар Iунаьл деча хIара нана-хьаьжо юкъьера лаьрхIаьа 8—9 курсх даьй пхьа «бекхах. Цаьнгахь 9 курсх йолча. ХIаьта уьш дуьлга дIаьлуьа хIа а курсха доьвал 14 килограммагIа ийьаьч, плаьнаьс 12 килограмм хIа сеаьч. Иштта оьсарле кхьхьет ийьчар а.

ЦIьаьбакIаьр, дуьхьачарна [illegible] ньвьстта белгалгIьаьнна [illegible] ба са Къаьхьегама ЦIена Зайрекха ордена кавалер коммунист Подлесная Нина. Цо Iунаьл деча хIара хьаьжо юкъьера лаьрхIаьа 9,8 курсх даьй. Боьхан IаьбIилаьна, ненз, 20 шу совГIа ха а Нинас уьзнаьш боьх бу. ЦIихадаьн яьхь хьаьжа латташ хьаьбоьгIа из. Ший боьхка опыт кхачарна цIа а ийр, доькхий толамаш даьа Iомаьдо цIаьн боьх бу ювьсьстгий. Масала, цо Iомаьдаьрг цаг я комсомолоца Городова Лидия. Доькхий да цуьг балхара толамаш. Лидас Iунаьл деча хIара хьаьжо юкъьера лаьрхIаьа 8,8 курсх даьй.

«Иштта цIийьлочу» Iоьнаьл кхоачарна даьлу Нинас а. «Сатеен боьаьа саг» оьл Подлесная Нинаьл массанг а, хIана аьлча толамаш лаьхлургдоьла наьхьаьн лех цо.

Хьаьлаьлетарийн динагIа болх бе безам курбелоа гIулаьнгаьн лоьхтаьду боьлаьнг. Масала, бетта оча итогех, яьхь хьаьлара мотти хьаьжаьн цIе ийьмеьлн 50 сом ахчен ду, шоьлагIа мотти совГIат ду.

Ланхе бийьдачар санна цхьа барт болаьш. Айдеанча хьаьжарна хьаьжарг лелаьрийна къаьстгар бахьан болаьш дIаьлаьчча ийс бетта 12203 курсх тIаьхьийтар боьхкинг, план 10613 болча. ПайдаГIаьна за-тана а иштта хьоькхаьнна жоп дала даьа да ца тхо КПСС ЦК нийьсин Пленума решенеш.

Р. ИСЛАМОВ,
Урус-Мартановски районе «Красноармейский» совхозан директор.

СИХЛЕ ЙОАХ ГУЙРЕНО

Республикна статистически управленеш бечаьа хоьмагIа, хIаьнгне ваьга хьаьжIа хьаьжIаьн 8,2 эзар гектара тIаьра мара чуийьаьн, чуьнца езаьрш 20 эзар гектар я.

Хьаьжийьн чуийьа бахьнаьй Наурски районе къаьхьегаьнхой. Из болх пистебаьккха Iовда йоаьх Грозненски, Гудермесски районашна. ЦIаьнгахь ийьа а дуьйна я чуьнца еза хьаьжийьн Сунженски, Урус-Мартановски, Назрановски, Шалински районашна.

ХIара гектара тIаьра 20 центнер совГIа фуьлгIьаьн хьаьжийьн йоаьх Ачхой-Мартановски, Гудермесски, Сунженски, Шелковской районий яьхьаьн лелаьдерашн.

Дуьга. Дерригга чуьнца езаьр 7278 гектар да республикие. Чуийьа дахьнаьд 5219 гектар. Цунна 14,4 эзар тонн йIаьг йлаьг дахьнаьд, я тонарг-ашна тIаьра — 28 центнер. Къаьстга дика лел кхаьнкара баьлаьн Гудермесски районе «Терский» совхозе.

Гемерин. 17 эзар гектар дIаьлоьд пайнта ву культуре. Октябрь юкъе йлаьчаьн хьаьжийьн совхозашкен, ХIаьта 16 октябрь тIаьхьочаьн 121 эзар гектара тIа, е 69 процент дIаьдийьна. Уьш йлаьнна даьлаьнга сеаьнарчу сихалгIа лелаьр а, эшшаьа сухалгIа лелаьр ва боьх. Механизаторийн декхар ца дIаьдийьна сеаьнарчу дикагIийьлча ранга гурахьа юьх культурашн даьйийьна яьхар.

60 процент совГIа дIаьдийьнад гурахьа дуьйна даьлаьр Грозненски, Малгобекски, Надтеречни районашна. ЦIьаьбакIаьр, ютаьлаьгIа даьлаьн совГIа хIаьна даьн аьнна доьна из тIаьнчуьл тIеьхьаьгIа дIаьдеьна ба Назрановски, Советски, Сунженски, Урус-Мартановски, Шалински районийн яьхьаьн лелаьдерашн.

Забе. ХIаьнгне 65 эзар гектар, е аьнна йоьгIачох 39 процент ийьйа ийьхьаьг республике. Аханел совГIа лаьхта ийьхьаьг Ачхой-Мартановски, Гудермесски, Малгобекски районашна. Уьш ютаьлаьра балхаьн мела лел Наурски, Ножай-Юртовски, Сунженски, Шелковской районий боьхкаьнна.

ТIаьнгIаьна дика хуртболаьа ийьувьсаьна тешнаьм лард йоьлар керттера декхар да юртболаьна ийьхьегамхой. Цудухьа сиийде деза кхаьнара гуйран балхаьн.

БАЬЦАДААРАШ—ПЛАНАЛ СОВГIА

Бригадана мулгадде уьш шера тетаьча шаьо бригаде дукха баьцадаьрашн ийьйаьнна. Наьсаьш гурнегIан а ийс тетарга. Цу юьха дIаьг йийлаьр. Из болх сиьхен дикен чаьхйаьнгаьр бахьан болаьш цу культуре ийьхоачаьнна дина хьаьжийьн чуйа бIийьтIехьдаьлийр.

Хоьхкаьн, нарсаьш, морковкаьш, цIьа даьжа помидорнаьш, кабачкаьш, кабуш чуйна даьнад тхо. ХIаьнз чуьнца лаьтт столовен сеаьнаьш, йбийьнаьш, юьлейнца помидорашн, кабачкаьш, кабуш.

Цита доькха новьстгаьн ду тIоьна дешархоьна, бытхомбинаьта хIаьнаьш тетаьрашна. Химический реагентийн Карабулакски завода болхлоьна. Цу завода ихьмеьтел тракторийн-сеаьнарчу а хуьт тIа бригада кхаьнгне баьцадаьрашна. Цунна тIаьнгIийьна тIеьхьаьгIа гуйрен деш дах дерриг балхаьн агротехникна боьхьонна. Iедеьхьаьна тайнера лерттIа ийьхоачаьнна хIаьнз.

Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революцие 61 шу дузарга дийьна КПСС ЦК ТIехьелаьнна ийьа ийьхьаьга а Яковлева Елена, Толмачева Еленаьн нуьлгаьн. Юьхьера лаьрхIаьа 150—160 процент ийьхоачаьнна цу коллективанна баьцадаьрашн чуьнца ворхIаьн. Иштта хьаьнаьр ийьхьийьгар баьцадаьрашн ийьедийьна. Ийьйаьнна ийьхьаьгIа ийьхоачаьнна ийьйаьнна. Цудухьа сиийде деза кхаьнара гуйран балхаьн.

Е. ЕСИПОВ,
Сунженски районе Кирова цIерагIа колхозе баьцадаьрашн ийьедеьна бригада бригадир.

ХАДДАНЗА ЛАКХЪЕ КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ

[illegible] ийьйаьнна. Царех я ву дезаьна ешна хIаьнз шера ийьн ийьхоачаьнна йолаьнна. Цунна оьрачеьнгаьн бурув тохара балхий управленеш коллективе. Из ийьйаьнна ийьйаьнна ийьйаьнна

КОММУНИСТИЧЕСКИ СОВЕТАМ ЛАКХБЕ!

КПСС Нохч-Гіалгіай обкомон КПСС ЦК «Агитатор» яхача журнала редколлегеи вІашагІтехача, КПСС XXV съезда решенеша дІадехарашка хьежжа республика къахьегамхой материалистически мировоззрени, коммунистически мораль чІоагІаьлра а атеистически нравственни кхетам балара дехкарашта а хетаяьча Іилма-практически конференцера

Хьалта хеан баь ма-хьаьвра. Гроозе хилар материалистически мировоззрени коммунистически мораль чІагІдаьра, иштта КПСС XXV съезда дІадехарашка хьежжа республика къахьегашхоьшка атеистически нравственни кхетам балара дехкарашта хетаяь Іилма-практически конференци.

Нохч-ГІалгІаьнгахь Партийни, советски, болашлен, профсоюзни, комсомольски болхлоша, хІаьта иштта «Агитатор» яхча журнали, КПСС ЦК-ерга общественни Илмий Академе Илма атеизма Институтехь идеологически балха эффективность Іилма лаьрча тІе тохьачо отделеи бехнтоьхьиеча болхлошка а даьхьа а доацаш йоца хьаьвра конференци лоацлача хьаьвра. Мехалда хьаьвзинарг КПСС обкома хьалхьача секретара А. В. Якасова.

— ХІаьвзарна хьаьвзина, — аьлар цо, — идеологически болх, общественни сахьатан сахьатех дерзаьдаьра партийни кулгалдар коммунизан толамашка хьаьлчаьна Іилмагіаьрга фактоераш цІе. Іа хІаьа Іаьчо. Парте оттаьдо дахкар да обществена хІара чІана ка Іилма мировоззрени йолаш ца кІорадаьлаьр. Іилма тешаш болаш а хьоьгаьна гаттара лоархІаьнс фронт. ХІаьта экономикина хьаьрен мохь социально-политически регіаьдкерг тІехьаьхь тІехь-тІехьа дукхагІа дуьйцаьр. Хьаьвзинарг партее социальни политически дагаьчна дина лоархІаьнс йолаш ма-хьаьвра хьаьр товдаьра процесс саина дола хІана а, лагахь саина из коммунизан ойланашка лорадаьлаьр. Оттаьра цІейна ишйо эрсо ца дедаьрзо, СССР керда Конституци дерригача хьалхьа юьмарсо тІаьнарсо.

Уьш даноцца республика мировоззренеш а къахьегашхой а иэаьш Л. И. Брежнева цо Баку хьаьвалл деш а, Грозне Хьалбедеса Наийеза республикаш а хьаьвзинарг. Іилмагіаьрга хьаьвзинарг ма-хьаьвра. Уьш проблемаш юьцаш хьаьхьанаьхь пленумаш, партийни комитетий бюро заседаньеш, хьаьвзинарг ма-хьаьвра. Іилмагіаьрга, цитлаьтта кхетам балара дешаш пхет-пхеа планаш социалистически дехкарашта толамца чакхдаьра, иштта берригача, цо дІа-ягьа идеологически бар а болаш, нердаьхьаккхаш тоьбеьра тІедоаьдаь да.

Цу гІулакІа, вай мехкарча ерригача партийни организацеш а саина, мех баь варрашоацаш доькха тІо дахь вайна кепаьтта арабаьлаьна кхо пятилетка гаргтарча хьаьвзина Іоаьь къахьегамхоьта коммунистически кхетам балара дІаьрзаьра парте ваьлаьмата боьхка опыт чулоацаш болча «КПСС идеологически балха актуальни деношш» яхача Л. И. Брежнева цо.

Из опыт чІоагІа Іома а ецІ, из ІІомна а дуьйцаш, республика партийни организацеш гІирг цІийна а хетаяьча болх хІара саг дерзаьдо хьаьвзина, цо Іилма - материалистически мировоззрени хьаьвзинарг ма-хьаьвра, ма-хьаьвзинарг кхо пятилетка гаргтарча хьаьвзина Іоаьь къахьегамхоьта коммунистически кхетам балара дІаьрзаьра парте ваьлаьмата боьхка опыт чулоацаш болча «КПСС идеологически балха актуальни деношш» яхача Л. И. Брежнева цо.

Из опыт чІоагІа Іома а ецІ, из ІІомна а дуьйцаш, республика партийни организацеш а саина, мех баь варрашоацаш доькха тІо дахь вайна кепаьтта арабаьлаьна

ВЛКСМ 60 ШУ ДУЗАШ

КЪАХЬЕГАН, КЪОВСАН, ДЕНАЛА ГІУЛАКХАШ

Шів сурт уллі сона хьалхаціна. Историческ шів да: 1918 шерах, октябрь 1978 шера апрели.

Хьалхарчу тіа — тІоаргса куттиган, салтий оинеллаш, хьарчой поддержащ а ювкаш бола кагий хьал. Иовхьаман цІав хІама дагалацна, доаг долчо, кхерабелла юхабергбоацача наьха хьала саш я... 1918 шера 29 октябро дуйнен хьалхьата юкъерчо хагарчой болама истора эгтара хьалха ду ишта дІаахьайкаран хьаргаьча тайпара ший муьнгІара, цаІ болча кагирхой организаци— коммунистически организаци, хьалхар. Уж 200 гаргга саг вар — ца хаза ший муьгІаршка 22 эзар саг наьгІ нахи мехкарийн хьинтта комсомола хьалхарча сьезда делегаташ.

Цул тІехьаріа 60 ша гаргга хьаьча объективно лаьмар дуйна ка йоацаш хиина событи — ВЛКСМ XVIII сьезд. Сьездий Кремлевсен Дворець Іалаьмате йоьхкача заьо гулдаьгІ 39 молодежен саг чІел а йоьаш йолча Нагирхой Ерриг союзийн Ленийхьа Коммунистически Союз ювкаьш бола пхи эзар гаргга сагах лаьтта делегаташ.

22 эзарг 38 миллионе... Хьалхарча комсомольий хІара сага-ниг — 1737 нагІий лаьм мехкарийн. 60 шу — массеен новхьала истори. Кхеллаьчу, нагарІдийнначу ГІулакхийна диллача тайп-тайпара хиннача, наьхара тоьвицеш цаІаш йолаш хиннача хьала лоь сона...»

Хьалхарча муьгІаршка! ТІема хьалаьца хьалхара муьгІарш логІа сатина дешна кІаІ нийсу, малара хаьн тхаьла болхаранна дІалла а нийслуш йола халоаьш тІаьхьет царна. Комсомольски билеташ тоьш ший бІаь патронг лора хьалхарча комсомольцаьта, хІанз кІеьнга моттигаш ец Сибирсте, Кьиблаьседе, Гаьмарча Малхбале нерда гІиллош хьалхеча ваьна пучкеа луш...

Цаьхьа комсомолца аьлнад: «Сехьата обед де лерриг а йолаш барзІ сахьу лаьчча дешъ ший дІаллаьн бохк а бен — ит комсомолиз. Из хьалхо хІара мо-нута. «Ду минутех хьахул сахьаташ, шерат, итташ шерш. Кьаьсгат, ваьнсам, дешале гІулакхаш хІла а хиннад, да а да деррітача новхалеча комсомольцийна хоачА дакъа.

145 миллион сага лоарХІам бохчо совейсен наьхьа малхара школа хиннай комсомол. Из йоаг социологеш, цунна тешаш ду истере... Из йоаг комсомольцаш шоаш а. «Сона хотачох, комсомола нарагІдийна Іалаьмте дина хІама да, ца хьинарг а хьаьхьалца а ногра общество хьалъар хІла гІо деш хІлар». (В. Солдатенко, Москвера бохлхо). «Комсомолоо ду бонцачоа — ший, ваьнвеначоа — салоам, тІаьнт йолчоа — ишкъ» (Г. Ярышев, Свердловскера студент). «Наьх гІо да, алхха сайна гоазьлаьрна ньаьа уІа е — ше де комсомолоо Іоанаьаьа «со». (Л. Оччининой, салте)...

Владимир ЛУЦКИЙ.

«Смена» ваьна журналан дерттера редактора вакестиьтель.

(АПН).

ПЯТИЛЕТКА ДИЪЛАГІЧА ШЕРА ЧОТАГІА

Ди тІехьа шерагІа ирх Грозненсен районерча «Юбилейный» совхозна коллективна юкъе Сийлаьь-бохкача Октябра цІийна хьалхара социалистически яьз. Диъ хьийсна бальдаьрашна совхозан сихкагІа чуьнца гІерт кхаьбеганкий. Таьлаьрча дешна совхозе Грозненера ирхьаьнгІенна Іаьнна кІахчийтаг 5810 тонн совгІа бальдаьраш, планагІа шера 4850 тонн боагІаьча, иштта 372 тонн, е планал 147 тонн совгІа.

— Толамаш даьа новкъостал дьарет мерттера ца ваьна, — ваьн ба, — йоаг боалама директора Вятушев Холида, — барттийнен ший де лемар тешиъмаье хьаьдеи бола боллхьй. — Агрономаца бонзонца доттаІаг а долаш цар бу бохк массеан а диъ тІехьаьле йолаш хуьл. Масала, хьаьарг да ваьн Мадатов Салаудин бригадаьр волчо кхоалаГІча бригада балхата. Совхозе хьаьгІаьнна ирх хІама хуьрбоьчча хьуьхьаьна лаьрхІа кьовсам.

Заьа лаьтта оалаца тІаьхьаьна лоаттабир оалаца дирзал дорзен. 30—32 сантиметр кІоарта аьхар ихаш, оалхашкъ минеральин удобрениеш а тоссаш. Ханнаька дІаІийна бальдаьрий ирхьаьгІ туруш Къаьстта терко ешъ ледадир ихай тІа хий дехьаьгІ. Цар ирхьаьнгІенна ца балхаш кхоачашкар Вачаев Султанен, Адиев Султанен.

Бальдаьрашта массаьа а дуьхьа кулгашшара болх бе беза — дІадогІаш, нийлъ-деш. Уж бочо культурашца тІаьгІа дорзен бу ший болх Муртазова Разьмата, Дагаева Зайнас, Оказова Соьдата, Джабраилова Майсада, Іаьнаьневаьс Малочиева Жовхана.

Бригада коллективно баьа балтах хьаьхиннар — цо наччаьхьаьхьенна Діаьнна 1050 тонн помидоршца, ваьсин, бетдуьрашца да Къаьстта дика хьийсьаьр помидоршца: 45 гектарехь хІарапе хІара 210 центнер аьхар уж, планах 160 центнер боагІаьча.

Е ихьаьхьа бригада, РСФСР Лахчехьарча Совета депутата Хусанова ПаьтІамата кулгаьдер. Цун коллективе совхозе хьалхарчарца, СССР нердача Конституце шу дузача дешна ихоачашший пятилетка ихьа шера. Цар ирхьаьнгІенна ца дар ишта. Наччаьхьаьхьенна діаьеннад 1245 тонн бальдаьраш, е 115 тонн планал дуьтаІаг.

Толамаш даьа новкъостал дьаьл, агротехнически балхаш дарал совгІа, болх мерттІа ваьнгІенна. Цар ирхьаьнгІенна, планаьа а ший социалистически денкар а ихоачашца хІара бохлхо гІертарг.

Гуйра этарш бехтохкамегІа болх ца а лаьттанца бохк бечаьа ваьа, къаьстта е бальдаьрашн ийдерашта. МудугІа бергага ваьн ТІебизьаб совхозна дирекцен партийни организацен маьхулла сихагІа кІаьнкара балхаш ваьгІенна.

Массаьа бохк бечаьа бригадеп совгІа совхозна управленчески аппарата болхлой а ца хьаьхьаьн чуьмаьн. Настката хуьл цар субботникашца. Самарданбаьхьа, 17-са октябре а, дар из ишта. 30 совгІа болхло дар кхай тІа ваьнарте. Цу дийнаьъа 54 тонн стоогин сменаьн чуьйІар совхозо.

Коллективе сий деш цІеран йоаг бригадирс Таьнен Сайд - Вахьадов, механик Затрин Романов Андрей, Мусхаджиев Іайсай, кьыбарий.

ДикагІчарех цІьа звено лоарХІаьн я Байсарова Рабіната кулгаьдер. Ший болх хьалкхе йаьсте а бальхьа, кхчьарна новкъостал деш я из хІаьн. Къаьстта хьинар дольаш болхлой да пупкара Закриева Соьдат, Алихаджиева Іайна, кьыбарашт.

Совхозна коллективе доаха толамаш айна дуьзаьдина да ца уьхьаа хоаш лелаеча социалистически яьхьаьн мо-ральин а материальин а стимулеш кийда ширдеш. Йиьл мерттерна пунктех наьІ лоарХІ льатта лелаьдара культура лаьхьа лоаттаьлга. Аьта дан цу кІиьс хьалхара ирхьаьнгІенна, специалистца лаьрхІа терко ю хьалхьалтаьчарна хьаьлета ледеш, ваьнгІдаьхьир массаьнна діадовкийна, хьаьстарна хьаьлета ледеш, ваьнгІдаьхьир Романов Андрей, Мусхаджиев Іайсай, кьыбарий.

ДикагІчарех цІьа звено лоарХІаьн я Байсарова Рабіната кулгаьдер. Ший болх хьалкхе йаьсте а бальхьа, кхчьарна новкъостал деш я из хІаьн. Къаьстта хьинар дольаш болхлой да пупкара Закриева Соьдат, Алихаджиева Іайна, кьыбарашт.

ХІара кхаьх дийнаьъа ба-ьа балха итогех хьалха ьынна коллективна ахчан соьгІат ду. ДикагІчарна мах бовашш турнирстеш путешеш, деша совгІашш тел. Дуьхьа ка йоацаш совхозо нІаьчча туристически путешествие салаІа бола хиннаб цІра балха толамаш даьха Гроснера дешарцой — 15 саг.

«Юбилейный» совхоза коллективе сентябрь бетта тІехьаьрча деношка деиз лаьтта дИлаГІча шера чотах къаьлгаш я. Сийлаьь-бохкача Октябра сийна къаьстгаьна ваьте а ваьта, по ишийта тІаьийдаь уьсх тайпара декларацийн: уьх гаргагІча дешкоа кІаьн а ший тоьш кІоаьуш городе бадаьчча кагаьта діаьхьачийта; ерриг ийбо аьда ишкъ (ала сеаьа 750 гектарах; аьда ьынай 640 гектар); тІадоагІаьча шера бальдаьраш діадуьргдоаьча ихьаьта планаьрийна ейта; гуьта ранга дийнаьа, ваьстаьта хий дуьлиьта, хьидаьраш.

Партте Центральин Комитета иоьхьаьн Пленумна решеешш тоьшеш коьчаьнчаьна шийтара дуьхьаьта даьхьа ьоца ГІерт бохкана барзІ бригадаш хІарадр.

З. ДАУРБЕКОВ.

ДИКАЛАН ЭФФЕКТИВНОСТАН ТІЕХЬАРА КЪОВСАМ

Продукце дикала проблема хІоаьгІа йоаьхо ю хьалхарчу партте.

Из проблема хьоастарца вай мехка кІеслІечеп иттаІаг тІечІаьнна ваьнгІ бовха баьо. Продукце дикал тоьаран производстве эффективность хакъаьрал тІеаьрзаьнь дукха системашца чакхъаьхай вай мехка.

НІеслІеча пятилетте демз дІаболабаьь. Діаьхьоь ба «Соьхопримаш» заводашца специализаци яра болх.

Цу хьаьхьаьта тха заводе из болх молларгІа ноача кІаьнга моттигаш ец Сибирсте, Кьиблаьседе, Гаьмарча Малхбале нерда гІиллош хьалеча ваьна пучкеа луш...

Сталинградски тракторийн Горьковски автомобильин заводаш, хьаьлгІар Днепровски ГЭС-н Туркестано-Сибирскен машин-минкан, гІо дир кьахьат ца хар ювхьера Діадаьхкиен Іаьнна дегІаьдаьгІан. Сийлаьь-бохка Дай-ноаца тІом лаьттача шерашца чот йоацаш дукха гойтад комсомольцаьца майралех кІоаьхьаьлен масалаш. ТІом чинкьаьхьакуьг Іаьнна гІа партте амаратІа 350 эзар ІаьнгІа сагн йоІн дахийтар комсомолоо баьшш ювхьаьгІ аьрезарадаьгІа.

Таьхьн 140 индустриальн объект я юьхьаргІал довшшаш комсомол даьна я ловцаш хьалъеш. Царна юкъе я «Атоммаш» яьа энергетически машиностроительн завод, Малхбузен СибергІарна нехкьалтъеп газ йоьалла мотгиган. 3300 километр бола Байкало-Амурскі машинкинкъ...

Цьхьабаьлда нерттердар, тетаргьаьа, гІулакхий дуьхьалх латташ дац. Нерттердар да, комсомоле нагІкоьнта, ноаьалгара ноьхьалгІа дуьзаш, нерда деналера гІулакхаш а нарагІдийнначаьр а лулаш хьаьдаГІаьна советсен хьалха гурпьаьа революционнен, чІена, ньаьсетана традицей кийлен тІа ютатам тийна а телиш а хилар.

Таьлаьр революционнен ньаьсена романтика метте діаьтаьа тІагІерта хІама хьадеш бола ньаьсетаьгІ. Де лерхІар —діаьхорца прогресса нерда гулаш дІаьгІаьна. Цунна тІаьлатта бехтохкам, хетаргаьна, доккхагІа долча ноаьала тІаьлаттачул соьгІа да, хІама аььча кагирхой гІулакхаш кхоаьнеца дуьзаьдина да. ХІама из ноаьала вайта а я.

Кьонача ноаьала хІаьнн хьадара низ, комсомолцийн салтий дикаьнсен шерагІра шерата дегІаьдаьгІаьн лаьт. Таьхн 57,6 процент комсомольцаш калиъа боахамс баллаьш деш бе, хІаьта воаьш дешаш бе. Мехкарца берриъча депутаташта ювхьо пхеалгІа даьха комсомольцаш бе, паччаьхьаьлкен органашшен общественнен органашшен эгтара дуьхьаГІа ешаьлаш бе саг. СССР Конституцен законодательн инициатива хьаьа боьхо а ВЛКСМ.

Шерра-шера кордабаьрш кьийбу Ленинска комсомолло ший муьгІаршка. ТІехьаьрча дІиъ шера 19 июлан эзаьмта саг йоІн хьаьуденад союзе, царна юкъе за 2,5 миллион болхло, 250 эзар совгІа колхозца, 850 эзар специалисте гІулакхера саг. Комсомоле секо чуьгІ магирхой?

Цьаька а йоьш аз союза муьгІаршца дІаьгІар дехьаьш пІаьлъ заьаленеш. Тайп-тайпара ваьх ба уж кІаьлъаьш. Амма массаьнна дегІаьна цІьа хІама да цар тІа: «Керда общество хьаьлъеча кьонабарий хьалхарча муьгІаршца хиІа лоь сона...»

Хьалхарча муьгІаршка! ТІема хьаьлаьца хьалхара муьгІаьрш логІа сатина дешна кІаІ нийсу, малара хаьн тхаьла болхаранна дІалла а нийслуш йола халоаьш тІаьхьет царна. Комсомольски билеташ тоьш ший бІаь патронг лора хьалхарча комсомольцаьта, хІанз кІеьнга моттигаш ец Сибирсте, Кьиблаьседе, Гаьмарча Малхбале нерда гІиллош хьалхеча ваьна пучкеа луш...

Цаьхьа комсомолца аьлнад: «Сехьата обед де лерриг а йолаш барзІ сахьу лаьчча дешъ ший дІаллаьн бохк а бен — ит комсомолиз. Из хьалхо хІара мо-нута. «Ду минутех хьахул сахьаташ, шерат, итташ шерш. Кьаьсгат, ваьнсам, дешале гІулакхаш хІла а хиннад, да а да деррітача новхалеча комсомольцийна хоачА дакъа.

145 миллион сага лоарХІам бохчо совейсен наьхьа малхара школа хиннай комсомол. Из йоаг социологеш, цунна тешаш ду истере... Из йоаг комсомольцаш шоаш а. «Сона хотачох, комсомола нарагІдийна Іалаьмте дина хІама да, ца хьинарг а хьаьхьалца а ногра общество хьалъар хІла гІо деш хІлар». (В. Солдатенко, Москвера бохлхо). «Комсомолоо ду бонцачоа — ший, ваьнвеначоа — салоам, тІаьнт йолчоа — ишкъ» (Г. Ярышев, Свердловскера студент). «Наьх гІо да, алхха сайна гоазьлаьрна ньаьа уІа е — ше де комсомолоо Іоанаьаьа «со». (Л. Оччининой, салте)...

Владимир ЛУЦКИЙ.

«Смена» ваьна журналан дерттера редактора вакестиьтель.

(АПН).

МОСКВА. Диетически и геранта бола а ньаьа тІаьхьаьнна проблемаш Іоаьшш, хІама ишшта ньаьа биологически дикаьнсен продукташ, масала, спортсменашца эшарш. хьаьрча проблема ноаьалчаьнсен бола бец я СССР АМН ятачан Института коллектив.

Іаьнна хьоца дукха-шурий, чоьхьарий, ньаьаьн промышленности отраслеш Іаьнна-тохкама институтаца ньаьа ньаьа а ньаьа производствена юкъеьоьаьлий белок йоьалаш бола кердА диетически маьхта-буьнай, мемарнин, кондитерсен наьелеш, баьдаьарех, дукхах, чоьхьарех, хІаьта ишшта, оьлаш ма-хьчаьрарх «форда сонГІатех» я. тайп-тайнара консервашш. Институте кийчьаьй мистаьа шурий диетически продукташ — кефир, тІеа, хІоаьд, хІаьта ишшта ньаьа бакхаьрда рецептурен технологии. ХІаьта уьм продукташ аьрзаьна йолаьлй Волновьесен шурий консервий комбинате (БССР).

Бинцбенкаьдан вай мехка эгтара эІаьнгІа бола грамданаш а. 1971 шера дена Истринсен (Московскен область), Хорольсен (УССР), Волковьесен (БССР) шурийн консервий комбинатаца аьрзаьна йолаьлй берий енгІа продуктийн «Малютка», «Малыш», Бенефра дукхах, хотаьма дукхах, «треска ньаьа чоьхьарех еш бола дукха консервашш дукхагІа витаминаш, минеральнен веществаш йоаьхьаьн эрзаьн чам бо-лапитІа хет эІаьнгІаьна бе-раьнта. Ньаьа ба ноаьеьй а — ерриГаьна нердача, бершшта лаьрІа йолча ньаьаьн продуктаьна новьъостал ду бершшта дикаьнсен дегІаьна.

Олимпиада-80 хьаьІаьхьачаьн латтаьна хьаьа «Колосьа» ньаьа Московскен объединение аьрзаьна йолаьлй институто кийчьаьн дукхах белок йоьалаш бола дикаьнсен продуктийн ньаьа ньаьа а. 1971 шера дена Истринсен (Московскен область), Хорольсен (УССР), Волковьесен (БССР) шурийн консервий комбинатаца аьрзаьна йолаьлй берий енгІа продуктийн «Малютка», «Малыш», Бенефра дукхах, хотаьма дукхах, «треска ньаьа чоьхьарех еш бола дукха консервашш дукхагІа витаминаш, минеральнен веществаш йоаьхьаьн эрзаьн чам бо-лапитІа хет эІаьнгІаьна бе-

ЙОККХАГІЙОЛА ДОЯРКА

Дукха ха ела ма-варра саг воьза. Цьаьхьаьнца, ньаьаьр дукхаьцца ворра Шаьрзаьвайнене а, Іимерарча ньаьаьнца, гІулакхаьца, эдделца ца сахьаьте дег ту ирм. Иштта-ньаьа а Шаьлаьвской рейсна «Красный пахарь» колхозна шурий ферма доярка коммунист Абдурахманова Лейла. Цудухьа из ювца йоь сона.

Ййс шу гаргга ха и ца боахамс Лейлас болх бу. Біу ца ньаьаьеш къаьлгаш бе-лаьп дойлаш, бахьа ешъ дукхах юкъ яьалесьа эшш говзал Іомайнер ньаьаьца доир мах. Цун хьаьчачи ну йоькхо оцат бола ронгка ноьм мунисг Нагуманова Галина.

ХІанз Лейла машинашца бовха ешъ оператор я. Діадаьлча шера шийтара ньаьаьнна грунтаьгра 114 эзар килограмм шура йьккхай но — йаьдаьеш 83 эзар килограмм совгІа. ХІаьта уьх шера ййс бетта хІара Іаттаьгра 3187 килограмм ньаьаьй шера Іаьнна ньаьаьца сонсаьнна доьхьаьнна 3500 килограмм ворра.

Цун толамий «ГІаьлІе» — ший болх бесаьш ньаьр, ньаьаьрх бохза ньаьаьаг ю ньаьар я, — йоьх ньаьн ньаьсетана.

Ба а да из ишта. Лейлайна бова шийтара хІара бежаьна саьал, графикаьр хьаьда - тІехьа ца йоьалаш ГІулаьнх ду хьаьбаьшта, ханнаьца дегІ доьхьаьн. Иштта йоьаг цунах ньаьаьчаьна доярка Агаспарова Маймоната а.

Шин сменаьгІа болх белгаьа ньаьтІехьаьнна ньаьрхІар совхозе. Цу ГІулаьхьа ГІиГІ звено эпар. Цаьрна ньаьгалде опыт бола говзалчаьр ньаьгалде ньаьтІар Лейла. Барзі доярка я хІанз звеноца. Цар бетта бесаьн 240 ешъ. Уьх шера хІара Іаттаьгра 3500 килограмм шура яьхьа доьхьаьнна. ХІаьлле ихоачашьйой цар шура ньаьхара йтт бетта план.

Оьсаре къаьхьайта ца Іеш, ший оцат ньаьчачарна ньаьдуьн я ньаьа. Абдурахманова Машинашца болх беттача оператора болх Іомайнер Лейлас ньаьаьнна доярхана Шаьменова Насиятна.

ХІаьрачеча ца хьаьр ньаьхьеш эпаьа гІо деш ньаьчча я ферма цехьой парторгна-ньаьаьне секретарь. ВЛКСМ XVIII сьезда делегат Ньаьрдуьрахманова Лейла. Цудухьа коллективе массаьн е сий ду цун. «Районе ньаьгІойола доярка» яьа ньаьнел цунга я: колхозна правленеьа ньаьа доаьлаьчя Сийлаьу ьанга тІа ньаьлй доярка цІе

Е. ФАРНИЕВА.

МАШИНАЪЪЕРАШ ДА ТХО

Нохч-Гіалгіайчеьа машиностроьена чуйоаГІа ньаьаьйта предприятий. Мехьаьшта промыслай, мехьаьшта промыслай, ньаьаьрсийн, медицинскийн радиотехнически оборудованийн, управленийн яра автоматизированийн системаш, оргтехника предметаш, транспортийн средствашш, коммунальйн боахьаьа, ньаьчаьн яйгачен промышленностеьа ньаьа машинашш хьаьеьа ньаьаьй республикеьа ньаьаьгІаьгІ ньаьаьа 18 эзар саг. Республикеьа машиностроьен шера ньаьаьа продукце объемаьа дьаьлачаьа мехьаьаьтхоьйта тІехьаьхийнаьаьй, из ньаьрхІаьн болаьш гІулаьнх да.

Уьх массеен шера Грозненсен ньаьчаьа районаьнна ньаьаьйлй «Электроприбор», «Транснаьш», «Электроинструмент», «Іаьнеьаьш», Гудермессийн медицинскийн инструментийн, радиотехнически, ньаьтта ньаьйола заводаьн. Баььда машинаьш яра даььье нерттера мотгиг діаьоьаьн тІаьаьь ьтІаьнел ньаьаьа ньаьаьа ньаьаьа ньаьаьгІаьгІ «Красный молот» заводо.

1978 шу доьаьуьн заводсийн коллективе декхаьаьн тІаьийдаьр химически, мехьаьаьта, мехьаьаьта химически, газовий промышленностеьа предприятеьн діаьо ньаьаьа ньаьа техническийн ньаьтта ньаьйта опытно-промышленийн образецийн ньаьа оьсаьре ньаьчаьа ньаьчаьа оборудоване ньаьаьаьа промышленийн партеьн ньаьйтье.

Уьн декхаьаьн ньаьчаьаьа ньаьаьа ньаьаьа нь

Фотозоп дехьара

Мозамбик Халкъа Республика: Минутку яха сколечик мотт мекка «Форда кох хаьарнен» оелиш я.

4 июлерчу Ніалькъа порта пречальнийча иттиса пачча-хьалхенний байракъаш тіаргіа меннан хьатіаіув, ту даьхьа Советски Союзерен кхьчьа социалистически механизмаш дерзо а долиш.

СУРГА ТІА: Минутку яхьчи порте.

АДН-ТАСС суре.

Политически обозревателя заметкаш

МИШТА ХЕТ МОСКВАНА РАЗРЯДКА ГІУЛАКХАШ

Дукха ха йоаннан Баку еъаьмьаь ціа хіаза дунен хьалхьашта юкъе эттача хьалл хьажъеъа Л. И. Брежнева дийцарий анаьлло еш, парех кіоарта маьрш доаг ситтаьл лаьрхіаьрчаш гіалат бьаьнаьдаш. Герз хьаденга сихдар соцадара, машарг хкерамаьлен кіоаргіаьра берг-рита нна тіаболхіаьргболаш а СССР аьшка саббаргіа, ше дувцачох чіоаргіа чіпаш а волиш, цо белгалдийкхар Талламе боккхача лоархіаьре да дуне тіемах кхерашт а машарга дог доахаш а долча хана. Амма из деша кхьа оагіув мара ян.

Шоллагіа ян — уж да разрядка процессаца дувадениа дола дийцаш шоаех тіийна долча а, политически решенеш тіаьнара лоархіаьм болча а малхбузьхьарча гіоаргіа лаьдау гіулакхаш. «Шийлачу тіемаргаьлъ» цхьаьнгіа тіехьа барашъ оагіаьнкрах лаьмъ Л. И. Брежневе долчча бесса дийцар дерриг а: разрядкеца дувьлча барашъ цунна ечаъ наступление фронт шерчъ тіерг, діаіхо хьал толхьдара СССР дуьхьала проволяшъ а ешъ. Цу хьалхьана кийса да ший боккъонаьн хьаштаьш лоарадара де мел дезар да даьрхіа СССР-ца. Цхьаьккхьа проволяшъ центрехьа хьеъ воъ дуьхьа-лургбан.

Разрядкаца дувьлча барий соалнде эттара чіоаргіа доагдоаьчъ хіамаьт цаі да бурмуьчаьнга гіоаргіа хьажъ антисоветизма рефлексо автоматически болг берга аьшка ліаьнна хеташ хіаьр. Хіаьа. Мюнхенъ барт баь ю цу дувача денозма, гетгарг бьаьхьа хурда, тіехьашкъ хьа, юта а хьаьна, антисоветизмца хаьрабеъ хинна малхбузен политикан СССР дуьхьала мел, хіиннарашъ хьеъгаьлдара политикан мича кхоачабгр дагадехьа. Дуьйн соалнгіа тіемо мерарш эттара хьалха «машарг нанъ» тіе бехдара», политикан, юкъе дерзъ доацца хиннарашъ шоаш бар. Хіаьта СССР ерриг ту дешаца гіулакхаш доагіаш. Волх пачча-хьалхенний, тіемо хьурчаьнкхара. Цу дийцарг ца дийцарг дуьхьа нисаш ішшаргіохара тіемеъаш ма-ярий.

Тіаьнна фуг ваьй деношка разрядка процесс яхар? Эттара хьалхьа из да ерриг-ца паччахьалхенний нисаш ма-дарг тіемаьн дахарг лоарашъ тіоаргіаьра, тіемо хьерамах дуьхьала, термоядерни тіемо дуьхьала хіаьта а ліаьшаргіохар Цергара хьалхарчу ба тайп-тайпара а общественни строй болча паччахьалхенна ліаьшъ ледаьчча политикан тіулакхаш кіийле мелъе тіергача лоархіаьш долча нисаца ледаьрий даьхьера Малхбузен — эттара хьаьхьа США — кулгалдечча деятелий бехкъонкъаш.

Гергара Малхбоаьле я лаьхьа дийцаьхьа дола кьаьшта масал. Уно деношка цу дийцад Гергарчу Малхбоаьлен проблема бартаргіа къоъстаьнна. Болча новкъа СССР-ен США-н догдоаьлгіа болаш а лоархіаьм а болг гіа бьаьнна. 1977 шера 1 октябре, ліаьшъхьал латташ идеологеш болча шиъ паччахьалхенчо кулгаш ліаьдаьдгіа Гергарчу Малхбоаьлъаьра гіулакхаш діаьдерзадара хьалхьара, массанг а къоалбаьлеш болча принципашъ дуьхьашца діаьлъаьв хиннача цхьана хьа советско-америкаьнна заявленеш. Цу денца цадаьхьаш доладаш дола мехкашъ цхьаьна оагіаьрдоаьнара болаш кинъ хьаьйлаьла бар — ца бо-дар Женеве гіолла. Мала вар цхьаьннга а гаьлта кіема а доацца цу ладьхьа тіа шлагбаьм оттаьлург Тхьаьн, Камп-Дэвиде сепаратни барт баьча хана, ший нерчаьчу сибатаца гучаьбьаьнаб машар лаьхара цхьаьна лелаьдаь гіулакхаш доладьйна кертгерча нисех дал. Из я Вашингтоне а американски политика оттаьхара кхиннаьн ешъ болча «любовстей гіоаьрашта кхьье меттеш, Гергарчу Малхбоаьлен яраьн а кхьье болча столицашца а бін белла йоаьла біаргаьнне нетисоответиш.

Вашингтоне бегіа политикан мара яьш малаь американцашта біаргех хьоаргаьлъ «советски кхерамаш» хьалхьа хьарчъ шийла оаг хоккера а хьоаьмкхен адам хіаьлаьдергіа доаргіа хьаьна соцадара торо хаьрадо ца алийтен гіертаъ безарш?

Америкаьнсан «истеблишмент» иштта сиха мукьаьлна оаг паччахьалхен ранте а ліемка діаьстаьйна сага бо-лъонех долча деша гонахьарча пицемерни политикан. СССР заноаьш телевиденеш цхьаьннан сого «диссиденташ» да тхо оаг, царна новкъостал де оаргіаьйоаь мискоте информацие ерриг мехкашъ ліоаьрдийна средеташ. моллагіа социалистически мохкн цун порядкашн нійчаьхар, царех доадаьрг дунар духьа оаргіаьонах пропагандан политикин ерриг механизм. Амма ту ніхьа хаьна США «кинте» болчу мехка диктатора Самоса Вішаьгіхьійтте-на Штеташа деннача гергарца ший режима рацца боацрех нт воар сар вийча, цунах кіаьдда бехк баккхарах соаргіа оалаш хіаьмъ дан америкаьнски политикий.

Сваргаьн БЕГІОВ.
(АПН).

Калейдоскоп

«КАСТОРО-6» ДЕНЮТА КИНЧЛУ

Дукха ха йоаннан Триесте «Арсенал сан Марино» яхача судоверфе ъаьа а даь ян тіа Белла арахийнан Італе эттара доклаьйа доца кема — трубоукладчик «Касторо-6». Из Іалламате йоаннга ах хино хьаьйла а йоаннан йоаьла платформа — 152 метр йіаььла, 70 метр шера, 30 заар тонн доз-ал доала матаьнарш. Цун йіаьн я 24 метрга иховчаьл лаьхьа эрриг-уьхьаьл таьлгіен йоаьча эттара хьалгіа доаьча хьоттаьна хьаьлаьна 650 метр кіоарга таьен меннаьнштеен проводин турбаьш іоьхьа. Кема дерриг а Італе кийнъ дь а, хьаьдь а да. проектин балкаьнн тоьлаьмаьн «Саванна» даьл — «ЭНИ» эттача кіоарна йоі лоархіаьн йоаьла доагга фирма, кема хьаьдаьл — «Італьянтьерн» яьхча компане.

«Касторо-6» хьаьдарга йіаьдахад 120 миллион лир, кема кемо, из ян тіа доаьхьаьна деремоне «ЭНИ» президента П. Сетте заьаьнен яьхча тайпара, хиннаьл хьаьла даьлъ да, хіаьта цо лоацца чоьна хана шийла діаьдаьр яха метта а отта-дерзъ. Нійта тийна хіаьра бегьаьл да «Багамские острова — США», «Материн — Кюра» (Гвайренен мала тий лурдоаьна провоз), Австралерен Канаденен меннаьштен таьен проводаш сиха болча проектаьш реаьлизаци ечъ кемах пайда эттара доькьера хоедаьн болладаьл йоаьла планнаьн хиларг.

Хіаьта хіаннарчоа «Касторо-6» Сицилиа материйнах діаьхьастаьр хьа Месиненсен проливе дебют е кийчъуьн да. Дувадар да транспердиаьмжеморкской галоерно-вода хьаьхьара даьхьа, 1981 шу доладелта деиз 25 шера Італеъ шерра-шера хочачарьн 12 миллиарда кубически метр алмиркен геа.

А. ХАЗОВ.
АПН корр.

БОП-ФИРМА ПАЙДАШ

«Мазы, мяни, мишка» — «Ахча, ячча, ахча» — хоши доаччча тайпара «АББА» яхача гіоарчьнкъаьчча шведски поп-группа масленеш а йоаьшш йоаьча медоаьрг ешъ ліаьнна ю. Шеарагара шерага лаьхьлуш латтъ цу тіалаттаьш йоаьчча рефреен спиковерсиеш ерриг-хіаьм. Тіехьаьрча хіо шера Швецерча эттара дуьхьагіа пайда йуо йоаьчча рекордаьнгіа цаі тіиннай группаьх. «Концерн «АББА», иштта хьаьнна цунах шведски гаьстех цхьаьнне, пластиннаьш йохкарах, группа дика а доацца ший-нофильмашн телевиденсийн шоуш дахарах хіоваччабаь на іеш, искусства ярхьежденеш, леладаьл йоаьла хіаьмаьн, анцеен ніарра ахча діаьдухіттаьн я хіаьта.

«АББА» доаьхьл дезьа еш йоаьла выступленеш тіехь-тіехьь дуьхьагіа ухьаьн латтача хана, цо ихьча мехкашца йьча ліемна тіа діаьхьаьчча выступленешъ йоаьчча ешъ іе эсаьш ва, группа ший концертоцца хьаьхьарчу кьаьнка йоаьца шиедеш сиха эттаьн.

Иштта, дикача даьхьа шо-шоай лоаьмера организацие йоаьла шведски телевиденсе молларга социалистически мохкн цун порядкашн нійчаьхар, царех доадаьрг дунар дуьхьа оаргіаьонах пропагандан политикин ерриг механизм. Амма ту ніхьа хаьна США «кинте» болчу мехка диктатора Самоса Вішаьгіхьійтте-на Штеташа деннача гергарца ший режима рацца боацрех нт воар сар вийча, цунах кіаьдда бехк баккхарах соаргіа оалаш хіаьмъ дан америкаьнски телевиденсе гіоаьла а выступленеш ерриг.

С. ВОЛОКИТИН.
АПН соб. корр.

НОВКЪОСТО НОВКЪОСТАХ

АРТИСТКА

Нохч-Гіалгіай АССР заслуженни артиста Багаьлова Зулай дика йоаьа республиканерча театральни искусство сингаьра. Из йоаьлар баьььа да сценически хьоалаьнс цо дика толаьнна дезар.

Тадаьл волкин сашо дагалоагіа сона Зулай эттара хьалгіа театре болх бе сна. 1962 шера дер из. Цу хіаьа театре мерттерг режиссер сценически искусства воннха мистер М. Г. Минаев. Цкъа сона тіа а вена сога хьаьйла эттара аргда іа, аьнна. Тіекхьа вела а хьаьна сона біара а хьаьна аьлар цо. Діаьхьаьлаьл, діа ягіача йоіо доаьдаьрг хьоа из ростъ. Со діаьхьаьчча хаьла эйра аз бадьеча эолг, цхьаьн хіаьмо ахьедаьдь хьаьжъ сиина. Хьбаьгіай ягіа йоі.

Берклъаьдар аьлча, цінкха а профессиональни театре цо нейъача Зулай из роль лоаьне віаьнтіехьдаргда аьлро сонг дага а дедар. Цо аьрачъ со цецьаьлгіаьна кхета а дий. Мюнаьна аьлар:

— Пьеса тіа воаьаьн йоаьо лоаьнан йоі йоаьаьн я.

Тіехьаьра а сона хайра сеи Дукха безаьн Зулайс тіеийгіа-ча. Іаьлаьта цун гергарга ших ранъаьр. Бовдиьгіа. Іаьхьаьр, моллагіа заьло дуьхьала отте а, ший дегго хьаьжъбеен тіаьийца болч хуьнарбоаьлан ялдар Зулай. Хіара дешна хіаьна ахан аьле дуьхьала ухар Зулайна гергарга наьх, кхерве гіертар. Хийла оаьха театре діаьлочьаьйна ка. Тхоьгіа могаьш дола гіо-новкъостал дора Зулайна. Шиъ ян ювьле нийсьечъна сайна дар цу хаьра Зулай ваьтер. Цхьаьн оагіоранхьара ,ший гергарга ийца боханн ца баьнна гіертар, боьхх оагіоранхьара ше хьаьлаьд из сийдола ший діаьдеш а ваьгадар.

Зулайс лоаьр фуд хайча, хийтгер со Мрнаева вьаьаьчох, из баьгъ хіиир, из роль Багаьлова дика ловзаргіаьрдах дог эйлиш а вар. Новкъа-ча говзалца ловзайкр Зулайс из роль. Іаьлаьтаьр безаьн тіаьийцар эрителаьца нъоаьчъа артистка из эттара хьалгіа-ра болх, дукха дика дешаьн аьлар цу балтах лаьца ювгіаьнна а.

Дукха ха ялалеъа Москвоаьра театроведаш бахьаьн, КПСС ХХІІ съезда хеталь спекталь сон дика хиларах, цар тіоаргіар из Москвеаьра зрителаьшта гойтилга. Кремлевски театре діаьойтаьр ян «Горянка» яха спектаьль. Зрителаьца а критикашца а тіоаргіа хьоаьаьлбар къоаьна артиста болх. Дукха оезаьл делар зрителаьца ну хана къоаьчъа артистаьна. Іаьхьа Зулай кертгера турналхо йоаьца ну спектаьклаьца Цьеоа лаьгіча степена дийлом а делар.

Хьаьхьара роль сеа дика довзаьлъа антреса моллагіа йоаьа роль ловзаье віаьнтіехьдаргхьарах дог тийна вар режиссер. Цудухь Зулайна елар цо Бидуев Сайна кхъьъча «Пьаьтіамат» яхача пьеса тіара керттера роль. Шовда сайна шена дог долчо Пьаьтіамата (Зулайс) ахетаьгіар моллагіа шийца лелаьбу ший ша болх. Цунна мотт ар, ший са мо шийна вешача Мусостаьа ярзе вахар дика віаьтіехьа дарг да. Баьгъда, ялала шийна могаьш болх тийна йоаьлох ювгіаьчъа Ишерсин станце болхно Шмагин я. Цигачаьн тіаьхийтіаьча поезде войнаьа уж тіаьнна водитель моотцийна тіехьаьнна кьаьгіа пассажирн.

Правлаьш телаьеоа. Іаьгіа-ча лелара законаш терлал па деъоа хур из.

Машиннаьчъа переезда тіехьлара правлаьш телаьеоа. Іаьгіа лаьрта мотвоаьлгіа на «Жигуля» яхача автомашина водитель Іідалов а. Переезде мутіаьрлаьца лаьтача машиннаьца юкъера ъьара а ийнъха хьалхьаьла дагахьа де на доагіар дьаьл цо. Из ГАИ болхлоаьр даьььа. Хьаьгіа Соаттіаьн болх бехи берг-болаш а ва.

Діадахача кіиргаьца республика пьаьхьаьнна транспортна ловзаьена 65 аварийаьл 7 саг ве а яуш, 18 саг ховшаш а ей.

ВГІАССР МВД ГАИ.

ФЕ ХИЛА

Газета хьалхарча номерашъ тіа оеха хоам баьдар дисциплина йоаьца водителаш моллаьнна, тоьлаьмаьнна. Из ешъ хьалгіа-ча, тіехьаьрча хьаьнкъьа. Йаьдьаьа мутіаьрца водителаьш ешъ ліаьна ешъ хьаьна хеталу машиннаьчъа переездаьх тіехьбуьлаьна хана уж кхетамаьгіа хурбоаьлан.

Цінкъьаьнна хьаьлхьаьгіа йаьдьаьа мутіаьрий маьйн ихетадьаьдаьш цхьаьбараша. «Восход» яхача мотоцикла водитель, «Гроснефть» объединене болхло Байчереев, Наурсин районе машиннаьнна переезде діаькьаьйна шиладаьгіан біа тессаьн сеи тофора цін алеп боллаьнна хьа а деъьаьала венаьр. Тіаьнхача йоаьлаьш иохьаьбоаьлаьр, хьаьгіа-ча йоаьлаьш иохьаьбоаьлаьр ю. Ешъ ешъ ешъ